

Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng gắn với học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh

CHỐNG LÃNG PHÍ, THỰC HÀNH TIẾT KIỆM THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN THẾ TRUNG*

Chống lãng phí, thực hành tiết kiệm là nhiệm vụ rất quan trọng, không kém cuộc đấu tranh, phòng, chống bệnh tham ô, quan liêu, tiêu cực. Bệnh lãng phí và bệnh tham ô, quan liêu đều đe dọa trực tiếp đến sự an nguy của quốc gia - dân tộc và sự tồn vong của chế độ. Do vậy, việc tiếp tục đẩy mạnh nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống lãng phí, thực hành tiết kiệm và kiên trì vận dụng sáng tạo trong thực tiễn có ý nghĩa rất quan trọng đối với sự nghiệp cách mạng ở nước ta hiện nay.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận diện, phê phán và đấu tranh với bệnh lãng phí

Chủ tịch Hồ Chí Minh là người sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện Đảng ta. Tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho mọi hành động của Đảng. Ngay từ những ngày đầu cách mạng mới thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thường xuyên giáo dục cán bộ, đảng viên nâng cao đạo đức cách mạng, thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu,... Trong *Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng* (ngày 17-10-1945), *Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ* (tháng 3-1947), *Thư gửi các đồng chí Trung bộ* (năm 1947) và trong các tác phẩm như *Sửa đổi lối làm việc* (tháng 10-1947), *Cần, kiệm, liêm, chính* (tháng 6-1949), *Đạo đức cách mạng* (tháng 12-1958), *Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân* (tháng 2-1969), *Di chúc* (tháng 5-1969),... Người đã nhiều lần nói về rèn luyện đạo đức cách mạng, thực hành tiết kiệm, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư và phê phán nạn tham ô, tham nhũng, quan liêu, lãng phí.

Chống lãng phí, thực hành tiết kiệm là một trong những nội dung cơ bản trong hệ thống quan điểm đạo đức cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Bệnh lãng phí được Người chỉ rõ, là tiêu dùng bừa bãi, lãng phí sức lao động, thời gian, tiền bạc, của cải vật chất của nhân dân và đất nước. Theo Người, lãng phí sức lao động là việc gì ít người cũng làm được, mà lại vẫn dùng nhiều người; do tính toán không cẩn thận, điều động hàng trăm người đến công trường, nhưng chưa có việc làm hay là người nhiều, việc ít; bố trí nhân sự không đúng, nên người quản lý quá nhiều, người trực tiếp sản xuất ít. Lãng phí thời gian chính là việc gì có thể làm trong một ngày, một buổi thì lại kéo dài đến mấy ngày; lãng phí tiền, lãng phí của cải vật chất của Nhà nước, cơ quan, đơn vị; bản thân thì “ăn tiêu xa xỉ, liên hoan, sắm sửa lu bù, xài tiền như nước”, sử dụng vật tư, vật liệu một cách phí phạm. Ví dụ như, ngân hàng không khéo sử dụng tiền bạc để tiền bạc ứ đọng, không bỏ

* Nguyên Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương

ích cho việc tăng gia sản xuất; cơ quan kinh tế làm kế hoạch không thiết thực, không sát với hoàn cảnh, để Chính phủ phải lỗ vốn, làm một cái mà không hợp thức, làm xong rồi lại phải phá đi làm lại,... Do đó, chúng ta thấy được, lãng phí là tiêu xài không hợp lý, lãng phí là mắc bệnh “phô trương hình thức”, gây tốn kém không cần thiết. Lãng phí có khi còn gây hại về vật chất nhiều hơn tham ô, do vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Lãng phí tuy không lấy của công dứt túi, song kết quả cũng rất tai hại cho nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô⁽¹⁾. Vì thế, Người kêu gọi phải kiên quyết chống nạn lãng phí ở các cơ quan nhà nước và trong sinh hoạt của mỗi người; cần chống cách tiêu dùng lãng phí của cải của nhân dân và của Nhà nước. Chống lãng phí có mối quan hệ chặt chẽ với tiết kiệm và theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để góp sức cho sự nghiệp cách mạng thì cần tiết kiệm sức lao động, tiết kiệm thời gian, tiết kiệm tiền của...; theo đó, tất cả mọi người, mọi cơ quan đều phải tiết kiệm. Người coi tiết kiệm là một quy luật đi lên của một đất nước, một phương pháp vận hành của một chế độ kinh tế; không phải chỉ nước nghèo mới thực hành tiết kiệm, mà ngay cả nước giàu cũng cần phải tiết kiệm, trong thực tế, đã tiết kiệm thì không được lãng phí và lãng phí tức là không tiết kiệm.

Qua hơn 35 năm tiến hành công cuộc đổi mới, đất nước ta đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁽²⁾. Tuy nhiên, một bộ phận cán bộ, đảng viên, một số cơ quan, đơn vị và nhân dân còn mắc bệnh lãng phí. Hiện tượng phổ biến ở nhiều cơ quan, đơn vị là lãng phí sức lao động, khi để bộ máy công kèn, đông biên chế, mà không tinh giản được theo như chỉ đạo của Trung ương, của Chính phủ. Kết quả là, một bộ phận công

chức do bố trí công việc không đúng với vị trí việc làm, dẫn đến tình trạng “sáng cấp ô đi, chiều cấp ô về” còn kéo dài. Vấn đề lãng phí thời gian của khối cơ quan hành chính, sự nghiệp ở nhiều nơi chậm được khắc phục; chế độ hội, họp không cần thiết còn nhiều, nội dung cuộc họp thường kéo dài, nhưng khi kết luận lại không rõ,... nên tính hiệu quả chưa cao.

Một số người đứng đầu cơ quan, đơn vị đã lợi dụng chủ trương luân chuyển cán bộ của Đảng, để luân chuyển một cách tràn lan ở tất cả các khối, các ngành, như công chức, viên chức, giáo dục,... (trừ những cơ quan, đơn vị đặc thù); từ đó, làm cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức không yên tâm công tác, không tâm huyết với công việc; thiếu chuyên sâu với nghiệp vụ, chuyên môn. Vì thế, đã dẫn đến tệ nạn ai “chạy” lãnh đạo tốt thì công việc được ổn định, không phải luân chuyển, ai “chạy” lãnh đạo không tốt thì phải luân chuyển; theo đó, vừa lãng phí sức lao động, giảm hiệu quả công việc, vừa làm giảm niềm tin của cán bộ vào tổ chức đảng, chính quyền.

Tuy việc thực hiện các thủ tục hành chính ở các cơ quan quản lý nhà nước có nhiều tiến bộ so với trước đây, nhưng vẫn chưa đáp ứng như mong muốn với yêu cầu của nhân dân, của doanh nghiệp. Một số dự án do chủ trương đầu tư không đúng hoặc chưa đúng thời điểm, gây lãng phí tiền của, như xây dựng nhà máy xong, nhưng không hoạt động được, vì không đủ nguyên liệu đầu vào, chưa có thị trường đầu ra; xây chợ xong thì nhân dân không vào họp chợ; có dự án lấy đất với diện tích lớn, nhưng hàng

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 7, tr. 357

(2) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. 1, tr. 25

chục năm không được triển khai; việc tổ chức thi công một số hạng mục thiếu đồng bộ, khoa học, như đường giao thông mới khánh thành, lại đến đào bới lấp đặt đường điện, ống dẫn nước; một số công trình đội vốn lớn, do thi công kéo dài,... vừa làm lãng phí vật tư, vật liệu, vừa phá vỡ cảnh quan môi trường, chất lượng công trình yếu, kém, gây lãng phí cho Nhà nước. Cá biệt, có một số cán bộ lãnh đạo, quản lý khi mới được đề bạt, bổ nhiệm thì rất quan tâm chỉ đạo xây lại công trụ sở mới (mặc dù công cũ do lãnh đạo trước mới xây) cho hợp với tuổi của mình, chưa kể việc mua, sắm xe, lấp đặt trang thiết bị mới trong phòng làm việc rất tốn kém; lợi dụng chủ trương phát triển du lịch, một số địa phương đã tổ chức rất nhiều lễ hội hoặc tổ chức lễ khởi công, lễ khánh thành một số công trình, hạng mục rất tốn kém, lãng phí,... Những ví dụ, thống kê về bệnh lãng phí nêu trên là trái với tư tưởng Hồ Chí Minh, trái với đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước, cần được ngăn chặn, đẩy lùi kịp thời.

Nguyên nhân sâu xa của bệnh lãng phí được Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra rất rõ, đó là chủ nghĩa cá nhân - một trở lực nằm ngay trong mỗi cán bộ, đảng viên và trong mỗi con người, là nguyên nhân căn bản gây ra nhiều khuyết điểm, sai lầm và trở lực khác. Theo Người: “Chủ nghĩa cá nhân là kẻ thù nguy hiểm mà mỗi người chúng ta phải luôn luôn tỉnh táo đề phòng và kiên quyết tiêu diệt”. Biểu hiện của những người theo chủ nghĩa cá nhân là “Họ không quan tâm đến đời sống của nhân dân mà chỉ lo nghĩ đến lợi ích của riêng mình. Họ quên rằng mỗi đồng tiền, hạt gạo đều là mồ hôi nước mắt của nhân dân, do đó mà sinh ra phô trương, lãng phí. Họ tự cho mình có quyền sống xa hoa hưởng lạc, từ đó mà đi đến tham ô, trụy lạc, thậm chí sa vào tội lỗi. Tất

cả những lỗi lầm nói trên đều là con đẻ của chủ nghĩa cá nhân”⁽³⁾.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công cuộc đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm ở Việt Nam hiện nay

Thứ nhất, nỗ lực tạo sự chuyển biến tích cực về nhận thức cho cán bộ, đảng viên và nhân dân.

Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng nêu rõ: “Tập trung xây dựng Đảng về đạo đức, tích cực đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; ngăn chặn, đẩy lùi có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ gắn với đẩy mạnh học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; phát huy thật tốt trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên theo phương châm *chức vụ càng cao càng phải gương mẫu*”⁽⁴⁾; theo đó, đội ngũ cán bộ, đảng viên trước hết cần phải thực sự gương mẫu trong chống lãng phí, thực hành tiết kiệm cả trong công tác và sinh hoạt hằng ngày. Nghị quyết đặc biệt nhấn mạnh đến nhiệm vụ “Đẩy mạnh giáo dục đạo đức cách mạng, thực hiện thường xuyên, sâu rộng, có hiệu quả việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị. Thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương, chức vụ càng cao càng phải gương mẫu, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương,...”⁽⁵⁾. Các đảng bộ trực thuộc Trung ương đến các tổ chức đảng ở cơ sở thực hiện nghiêm túc

(3) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t. 14, tr. 469

(4) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Sđd, t. I, tr. 41

các nội dung của Hội nghị trực tuyến toàn quốc về nghiên cứu, học tập, quán triệt, tuyên truyền Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, nhằm giúp cho cán bộ, đảng viên nắm vững nội dung cốt lõi, những điểm mới trong các văn kiện Đại hội XIII của Đảng. Trên cơ sở đó, cấp ủy các cấp lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng chương trình hành động cụ thể để tổ chức thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng; đồng thời, tuyên truyền sâu rộng trong toàn Đảng, toàn quân và toàn dân, tạo sự thống nhất về ý chí và hành động trong quá trình triển khai thực hiện Nghị quyết.

Việc tổ chức học tập, quán triệt, tuyên truyền Nghị quyết Đại hội XIII phải thực hiện đầy đủ các bước, như xác định yêu cầu, hình thức, thời gian, xây dựng chương trình, nội dung và đội ngũ báo cáo viên cho phù hợp với thực tế, theo hướng dẫn của Ban Tuyên giáo Trung ương. Đó là cách thức để tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Theo Người, bất kỳ ngành nào, địa phương nào cũng phải tiến hành giáo dục tư tưởng cho cán bộ, đảng viên, nhân dân về tác hại của các căn bệnh tham ô, lãng phí, “phải đánh thông tư tưởng”. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu, trước hết phải tạo nhận thức chung và quyết tâm chống tham ô, lãng phí, quan liêu; đây là nhiệm vụ rất quan trọng và cần kíp như việc đánh giặc trên mặt trận. Theo Người, cũng như các mặt trận khác, mặt trận tư tưởng và chính trị phải có sự chuẩn bị nghiêm túc, phải có lãnh đạo thống nhất và quyết tâm, kiên định trong thực hiện. Đây là cuộc đấu tranh gay go, giữa “cái tốt và cái xấu”, giữa “cái cũ và cái mới”, giữa đạo đức cách mạng là cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư và kẻ địch là tệ tham ô, lãng phí, quan liêu,... Thông qua tuyên truyền, cần quán triệt sâu sắc nội dung căn

bệnh lãng phí, tác hại của nó và nguyên nhân dẫn đến lãng phí, để mỗi cán bộ, đảng viên và mỗi người dân có chuyển biến về nhận thức; qua đó, mới có thể tự giác hành động, quyết tâm chống bệnh lãng phí và thực hành tiết kiệm có hiệu quả.

Thứ hai, tiếp tục đổi mới, hoàn thiện tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng định hướng rõ: “Tiếp tục đổi mới, hoàn thiện tổ chức bộ máy của Đảng và hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, đồng bộ với đổi mới kinh tế, văn hóa, xã hội, con người..., đáp ứng yêu cầu nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền của Đảng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và nền dân chủ xã hội chủ nghĩa”. Yêu cầu cấp thiết là phải “Đẩy mạnh thực hiện tinh giản biên chế gắn với cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức theo vị trí việc làm”⁽⁶⁾. Trên cơ sở thực hiện các nghị quyết⁽⁷⁾, đặc biệt là thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và cần nhìn lại để đánh giá, tổng kết để rút ra bài học kinh nghiệm trong việc thực hiện có hiệu quả các nội dung quan trọng này.

Thực tế cho thấy, bước đầu hệ thống chính trị đã được tinh giản và biên chế công chức, viên chức ở một số ngành, lĩnh vực

(5), (6) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd, t. 1, tr. 183 - 184, 185

(7) Nghị quyết số 18-NQ/TW, ngày 25-10-2017, của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII, “Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”; Nghị quyết số 26-NQ/TW, ngày 19-5-2018, của Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII, “Về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ”

có giảm, nhưng bộ máy vẫn còn cồng kềnh, cá biệt có nơi biên chế lại tăng thêm. Trong bối cảnh cuộc cách mạng khoa học - công nghệ, cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, nhất là công nghệ số, phát triển mạnh mẽ, tạo ra đột phá trên nhiều lĩnh vực; cùng với việc nâng cao nhận thức cho nhân dân, thì mọi chủ trương, chính sách, văn bản pháp luật liên quan trực tiếp đến nhân dân cần được thực hiện một cách đồng bộ, hiệu quả. Cần sớm nghiên cứu để thực hiện giảm mạnh một số tổ chức ở cấp trung gian (như cấp tổng cục,...); và tiếp tục xây dựng hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Tinh giản mạnh biên chế, trọng dụng nhân tài là giải pháp quan trọng, góp phần thực hành tiết kiệm, chống lãng phí đạt kết quả.

Thứ ba, bổ sung, hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật, trách nhiệm của tổ chức và cá nhân, nhất là người đứng đầu trong đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm.

Tổ chức thực hiện hai nhiệm vụ trọng tâm trong nhiệm kỳ Đại hội lần thứ XIII của Đảng: “Hoàn thiện đồng bộ hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách nhằm phát huy mạnh mẽ dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ của nhân dân;...” và “Quản lý chặt chẽ, sử dụng hợp lý, hiệu quả đất đai, tài nguyên; bảo vệ, cải thiện môi trường; chủ động, tích cực triển khai các giải pháp thích ứng với biến đổi khí hậu, thiên tai khắc nghiệt”⁽⁸⁾; trong đó, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Chính phủ là rất lớn: “Chính phủ là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất, thực hiện quyền hành pháp, là cơ quan chấp hành của Quốc hội, tập trung vào quản lý vĩ mô, xây dựng thể chế, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch; tăng cường năng lực dự báo, phân tích và đề xuất chính sách dựa trên luận cứ khoa học và thực tiễn trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã

hội chủ nghĩa”⁽⁹⁾. Theo đó, Chính phủ, chính quyền các cấp có trách nhiệm chỉ đạo, điều hành và quản lý chống lãng phí, thực hành tiết kiệm trên các lĩnh vực của đời sống xã hội, như xây dựng quy hoạch, kế hoạch, quản lý tài nguyên, đặc biệt là đất đai, nguồn nước, các chương trình, dự án, xây dựng cơ bản, mua sắm tài sản công; quản lý tổ chức, bộ máy, biên chế, nhân lực; quản lý văn hóa, giáo dục, y tế,... Thực tế những năm qua cho thấy, tình trạng lãng phí vẫn còn diễn ra trên các lĩnh vực quản lý đất đai, khoáng sản, thực hiện các dự án đầu tư,... Mặc dù Quốc hội đã ban hành *Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí* từ ngày 26-11-2013, nhưng công tác tuyên truyền và chỉ đạo thực hiện còn hạn chế, chưa phát huy hiệu quả. Do vậy, các cấp có thẩm quyền khi ban hành một chính sách mới cần cân nhắc kỹ lưỡng và xây dựng những điều khoản chặt chẽ, phù hợp để hạn chế những tiêu cực từ việc thực hiện chính sách cụ thể đó. Trong thời gian tới, Nhà nước cần tiếp tục rà soát các luật đã ban hành, nếu văn bản pháp luật nào còn chồng chéo, có nội dung bất hợp lý, sơ hở trong thực hành tiết kiệm, chống lãng phí thì cần bổ sung, sửa đổi kịp thời. Đảng, Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản về công tác cán bộ, nhưng cần bổ sung quy định rõ chế độ, trách nhiệm của người đứng đầu các cấp, các ngành trong đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm; bởi lẽ, việc phát huy vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu hiện nay là rất cần thiết, nhất là đối với công tác cán bộ, quyết định các đề án, dự án kinh tế - xã hội quan trọng. Nếu lựa chọn đúng người đứng đầu, vừa có đức, vừa có tài thì công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hành tiết kiệm, chống

(8) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd, t. II, tr. 336 - 337

(9) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd, t. I, tr. 176 - 177

lãng phí sẽ đạt được kết quả cao, góp phần củng cố, tăng cường lòng tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước.

Thứ tư, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội trong tích cực đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, chỉ có thực hành dân chủ rộng rãi, phải dựa vào quần chúng thì mới thực hiện thành công các nhiệm vụ. Người nói: “phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu *ắt phải dựa vào lực lượng quần chúng* thì mới thành công”⁽¹⁰⁾. Người còn căn dặn, phải kiên trì, quyết tâm chống đến cùng những căn bệnh này, phải làm từ trên xuống dưới, đồng tâm hiệp lực thì nhất định sẽ thành công. Phát huy quyền làm chủ của nhân dân là một trong những nội dung quan trọng trong Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng. Một trong năm bài học kinh nghiệm quý báu mà Đảng ta rút ra là: “trong mọi công việc của Đảng và Nhà nước, phải luôn luôn quán triệt sâu sắc quan điểm “*dân là gốc*”; thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân, kiên trì thực hiện phương châm “*dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng*”. Nhân dân là trung tâm, là chủ thể của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; mọi chủ trương, chính sách phải thực sự xuất phát từ cuộc sống, nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng, của nhân dân, lấy hạnh phúc, ấm no của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu”⁽¹¹⁾.

Như vậy, để việc đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm trở thành hành động tự giác của đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân, cần nâng cao nhận thức sự quan tâm của mỗi người dân đối với các vụ, việc vi phạm pháp luật, nhất là khi

nhiều sai phạm lãng phí được nhân dân phát hiện, thông tin đến các cơ quan chức năng. Nhà nước ta đã ban hành nhiều văn bản pháp luật trên lĩnh vực đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực,... nhưng cần rà soát, xây dựng cơ chế khuyến khích, bảo vệ người dân tham gia giám sát, phát hiện, chống lãng phí, thực hành tiết kiệm. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội có chức năng, nhiệm vụ giám sát, phản biện xã hội; các cấp ủy cần tạo điều kiện để các tổ chức này thực hiện nhiệm vụ đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm có hiệu quả. Đặc biệt, nhân dân và các cơ quan báo chí có vai trò quan trọng trong phát hiện và phản ánh những vụ, việc điển hình, đăng tải những ý kiến phê bình của quần chúng, giúp cho mỗi người đều nhận thấy rõ tham ô, lãng phí, quan liêu là tội ác; và những cá nhân, cơ quan nào được nhân dân và báo chí phê bình, thì phải thật thà tự phê bình trước nhân dân.

Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng đề ra 12 định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030, trong đó có định hướng quan trọng: “Thực hành và phát huy rộng rãi dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ và vai trò chủ thể của nhân dân; phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc”⁽¹²⁾. Trong nhiều năm qua, Đảng, Nhà nước ta luôn chú trọng, tạo điều kiện để phát huy vị trí, vai trò của các cơ quan báo chí, truyền thông trên mặt trận tư tưởng, nhằm tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, phản ánh các gương người tốt, việc tốt,...; đồng thời, góp

(10) Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t. 7, tr. 362

(11) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd*, t. 1, tr. 27 - 28

(12) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd*, t. 11, tr. 332

phân tích cực định hướng dư luận, đấu tranh, phản bác những luận điệu xuyên tạc, kích động của các thế lực thù địch. Các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền cần làm tốt công tác tiếp dân, tiếp xúc cử tri, tập hợp đầy đủ các tâm tư, nguyện vọng chính đáng, đơn, thư khiếu nại, tố cáo, kiến nghị của nhân dân để giải quyết, xử lý kịp thời, đúng pháp luật, nhất là những phản ánh, kiến nghị về chống lãng phí, thực hành tiết kiệm. Người đứng đầu các ngành, các cấp phải thực hiện nghiêm quy định của Trung ương về đối thoại với công dân.

Thứ năm, tăng cường thanh tra, kiểm tra, kiên quyết xử lý nghiêm minh những người lãng phí, không thực hành tiết kiệm.

Trong sự nghiệp lãnh đạo đất nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ quan tâm giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên, mà còn quan tâm đến việc xây dựng và thực hiện pháp luật, nhất là việc xử lý nghiêm minh những hành vi tham nhũng, tiêu cực. Ngay khi Nhà nước Việt Nam mới ra đời, Người chỉ rõ: “Làm việc nước bây giờ là hy sinh, là phấn đấu, quên lợi riêng mà nghĩ lợi chung. Những ai muốn làm quan cách mạng thì nhất định không nên bầu”⁽¹³⁾. Cuối năm 1945, Người ký sắc lệnh ấn định hình phạt đối với người đưa và nhận hối lộ từ 2 năm đến 20 năm khổ sai và phải nộp phạt gấp đôi số tiền nhận hối lộ. Ngày 26-1-1946, Người ký sắc lệnh khép tội tham ô, trộm cắp của công vào tội tử hình. Trong kháng chiến chống thực dân Pháp, có một cán bộ khi làm Cục trưởng Cục quân nhu đã lợi dụng chức vụ, cùng một số đồng phạm bót xén chế độ của bộ đội để sống xa hoa, lãng phí. Vụ án được khởi tố và cán bộ đó phải lĩnh án tử hình. Vì theo Người, trị một người để cứu muôn người; qua đó cho thấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn luôn đề cao kỷ cương, pháp nước.

Công cuộc đấu tranh chống lãng phí, thực hành tiết kiệm diễn biến ngày càng phức tạp, cam go không kém việc đấu tranh, chống bệnh tham ô, quan liêu,... Lãng phí sức lao động, thời gian, lãng phí nhân tài, tài nguyên, lãng phí tiền của Nhà nước, cơ quan và bản thân từng cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, từng công dân vẫn diễn ra hằng ngày, hằng giờ và với mức độ ngày càng gay gắt hơn; vì thế, Đảng, Nhà nước cần tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo các cơ quan chức năng, cả hệ thống chính trị thường xuyên kiểm tra, giám sát, kịp thời phát hiện khắc phục, xử lý người vi phạm. Các cơ quan như thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội cần tích cực đấu tranh, nhằm góp phần hạn chế tình trạng lãng phí, thực hành tốt chủ trương tiết kiệm của Đảng và Nhà nước.

Vận dụng tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đề ra định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030: “Tăng cường công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình, kiểm soát quyền lực gắn với siết chặt kỷ cương, kỷ luật trong hoạt động của Nhà nước và của cán bộ, công chức, viên chức. Tiếp tục đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu, tội phạm và tệ nạn xã hội”⁽¹⁴⁾. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã thành công rất tốt đẹp, vấn đề quan trọng nhất hiện nay là tổ chức triển khai thực hiện nghị quyết, đề đưa nghị quyết vào cuộc sống, phát huy hiệu quả cao nhất, như chỉ đạo của Bộ Chính trị, của đồng chí Tổng Bí thư. Đó chính là hành động thiết thực để thực hiện tâm nguyện của Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại và ước vọng của toàn dân tộc Việt Nam. □

(13) Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t. 4, tr. 168

(14) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd*, t. II, tr. 332